

RENGINIAI PAGAL LITURGINĮ KALENDORIŲ

RENGINIAI
PAGAL LITURGINĮ
KALENDORIŲ

TARP LITURGIJOS IR TAUTIŠKUMO

Tarp krikščioniškų tradicinių švenčių išsiskiria dvi tarpusavyje susijusios dalys: religinė ir liaudiškoji. Pirmoji grindžiamas liturgija, kuri istoriškai susijusi su Naujuoju testamentu, antroji su tautiškumu, todėl šventes galima pristatyti kaip unikalų etnokultūrinį fenomeną. Religinis nuo-seklumas čia atlieka itin svarbų vaidmenį.

Liturginis kalendorius – tai bažnyčios nurodymai dėl liturginių valandų kalbėjimo ar giedojimo laiko, mišių ir kitų pamaldų tvarkos kiekvieną metų dieną, nuo sausio 1 d. iki gruodžio 31 d. Tikintieji puikiai žino, kad bažnyčios liturginiuose metuose šventės yra susietos arba su savaitės, arba su mėnesio dienomis, todėl susidaro tarpusavyje persipynę du švenčių ciklai – liturginių laikų ciklas ir švenčių ciklas.

Vieną svarbiausių vaidmenų formuojant metinį kalendorių ir įtraukiant šventes, atliko ir dar iki dabar atlieka religija. Todėl bene reikšmingiausia metinių švenčių intencija – atlikti religines pareigas, religinius ritualus. Šių laikų tendencijų kontekste, metinės šventės, kokias minime dabar, tokiomis tapo ilgainiui, atitinkamą jų suvokimą ir supratimą lėmė daug istorinių, socialinių bei kultūrinių veiksnių. Krikščioniškas tikėjimas suponavo tai, kad populiariausiomis šventėmis tapo religinės šventės, o įvairios liturginės šventės skatino krikščioniškų švenčių susiejimą su tautiškumu. Trakų rajono nematerialaus kultūros paveldo renginiai pagal liturginį kalendorių sudaro didžiausią dalį tarp visų nematerialaus kultūros paveldo renginių, kas tik dar kartą įrodo, koks gausus religinis masyvus vis dar aktualus šiandieniniam žmogui.

MAŽUTĖ VYTAUTAVOS PARAPIJA IR ŠV. ANTANO ATLIDAI

**RENGINYS: ŠV. ANTANO
ATLAIDAI VYTAUTAVOS
ŠV. ANTANO PADUVIEČIO
BAŽNYČIOJE**

DATA: BIRŽELIO MĖN.

VIETA: VYTAUTAVA

Būsimai Vytautavos bažnyčiai 1930 m. dvaro savininkas, Vasario 16-osios akto signataras Donatas Malinauskas dovanojo Paulinavos ūkio žemę ir ūkinius pastatus. 1939 m. pastatyta nauja vienabokštė, jauki, medinė bažnytėlė, viduje turinti 3 navas. Statybomis rūpinosi kunigas Nikodemus Švogžlys – Milžinas. Buvo planuota šioje vietoje

įkurti miestelį, bet šis sumanymas nebuvo įgyvendintas. Vytauto Didžiojo metų proga parapiją nutarta pavadinti Vytautava. Taip Šv. Antano Paduviečio vardą turinti Vytautavos bažnyčia sulaukė ir mūsų dienų. 2009 m. bažnyčia buvo remontuojama, pakeistas, uždengtas skardinis stogas.

Kasmet Onuškio Šv. Apaštalų Pilypo ir Jokūbo parapijos klebonas Algimantas Gaidukevičius čia skelbia metinius Didžiuosius Šv. Antano atlaidus.

Šv. Antanas Paduvietis – didis stebukladarys, kurio pagalbos meldžiama bet kuria proga. Jo prašoma padėti rasti pamestus ar atgauti pavogtus daiktus. Jam meldžiasi nevaisingos šeimos. Dėl jo ginčijasi Lisabona, kurioje

jis gimė, ir Paduva, kurioje mirė. Šiedu miestai ginčijasi, kurio vardas turi būti šventojo pavardis.

Daugelio atmintyje dar dabar išlikę įspūdžiai ir atsiminimai iš vaikystėje lankytų atleidų. Vienus už rankos vedavo močiutė pasipuošus balta skarele ir išėigine suknele arba puošniai apsirėdęs senelis, kitiems tai būdavo įprasta šeimos ir visos tikinčiųjų bendruomenės šventė, po kurios visada būdavo apdovanotas prie bažnyčios pirkto saldiniu.

Bažnyčios atleidai – tai diena, kada tikintieji, atlikę bažnyčios nustatytas liturgines apeigas, gali gauti nuodėmių atleidimą ir pelnyti atlaides sau bei mirusiesiems. Kasmet į Šv. Antano

atlaides Vytautavoje atvyksta senieji Vytautavos parapijiečiai bei svečiai iš viso Trakų krašto ir ne tik. Per iškilmingas Šv. Mišias gieda choristai, groja vargonai, visi susirinkusieji kviečiami bendrai maldai. Po mišių šventoriuje vyksta meninė programa, vaišinamasi žmonių suneštinėmis vaišėmis, bendraujama.

Po Antrojo pasaulinio karo buvusi nežymia kaimo vietovė, Vytautavos parapija sugebėjo, puoselėdama tradicijas, išlikti iki šių dienų. Tai didžiulis turtas ne tik Vytautavos parapijiečiams, bet ir visai lietuvių tautai. Juk ji kaip mozaika, susidedanti iš daug mažyčių skirtingų ir spalvotų detalių, savo tikrąją jėgą slepia bendrystėje ir vieningume.

ŽOLINĖ - PADĖKOTI DANGUI IR ŽEMEI

**RENGINYS: ŽOLINĖ,
ŠVČ. MERGELĖS MARIJOS
ĖMIMO Į DANGŲ ŠVENTĖ,
PAMALDOS TRAKŲ
ŠVČ. MERGELĖS MARIJOS
APŠILANKYMO BAZILIKOJE
DATA: RUGPJŪČIO 15 D.
VIETA: TRAKŲ
ŠVČ. MERGELĖS MARIJOS
APŠILANKYMO BAZILIKA**

Kai javai nupjauti, o grūdai suvežti į aruodus, kai kluonai pilni gėrybių, skirtų žiemai, kai privirta pakankamai uogienių, būdavo galima atsikvėpti ir padėkoti žemei už duotas gėrybes der-

lių ir grožį. Žolinių dieną moterys skindavo vaistažoles, kuo įvairesnes gėles, surinkdavo puokštę ir nešdavo šventinti prie aukuro ar į bažnyčią.

Įvedus krikščionybę, Žolinė sutapatinama su Švč. Mergelės Marijos dangun ėmimo diena. Pasakojama, kad mirus Jėzaus motinai Marijai, prie jos kapo budėjo apaštalai. Budint apaštalui Petruui, jis pamatė kaip Marija prisikėlė ir Viešpats ją paėmė į dangų. Atidarius karstą, apaštalai kūno nerado. Jame buvo tik daug gražių gėlių. Apaštalas Jonas Apreiškimo knygoje savo regėjime matytą vaizdą aprašė: „Ir pasirodė danguje didingas ženklas: moteris, apsiautusi saule, po jos kojų mėnulis, o ant galvos dvylikos žvaigždžių vainikas“ (Apr 12,1). Nors popiežius Pijus XII tikėjimą,

kad Marija buvo paimta į Dangų su siela ir kūnu kaip Bažnyčios dogmą paskelbė 1950 m., tačiau liturginis šio įvykio minėjimas žinomas nuo V amžiaus.

Trakų Švč. Mergelės Marijos Apsilankymo parapijoje vykstantys Žolinės atlidai kasmet suburia daugybę žmonių, kurių metu ne tik laikomos Šv. Mišios, bet ir išpuoštas Trakų Madonos paveikslas nešamas iškilmingoje procesijoje Trakų miesto gatvėmis ir aikštėmis. Šią gražią idėją su savimi atsivežė į parapiją atvykęs dirbti kunigas Jonas Varaneckas. Džiaugsminga eisena – tai simbolinis patvirtinimas, kad Marija – šio kampelio karalienė, o visi tikintieji – jos vaikai.

Procesijos metu barstomos gėlės, nešamos procesinės vėliavos. Šv. Mišių metu šventinamos vaistingos laukų

žolelės, gėlės, javai ir daržovės. Pasibaigus Šv. Mišioms Žolinių linksmybės persikelia į Kopūstinės kermošių, kuris įprastai šurmuliuoja Karaimų (Kopūstinės) saloje.

Žolinės atlidai Trakuose - tai pilna sakralumo, bendruomeniškumo bei padėkos šventė. Laikas, kada pilni optimizmo ir vidinio džiugesio žmonės susiburia bendram tikslui – būti, dėkoti, ir švęsti skubančią vasarą.

VIEŠPATIES APREIŠKIMO ŠVČ. MERGELEI MARIJAI ATLAIDAI IR ITALIJA ALSUOJANTI VIEŠPATIES APREIŠKIMO ŠVČ. MERGELEI MARIJAI BAŽNYČIA LENTVARYJE

**RENGINYS: VIEŠPATIES
APREIŠKIMO ŠVČ. MERGELEI
MARIJAI ATLAIDAI LENTVARIO
VIEŠPATIES APREIŠKIMO ŠVČ.
MERGELEI MARIJAI BAŽNYČIOJE
DATA: KOVO 25 D.
VIETA: TRAKŲ ŠVČ. MERGELĖS
MARIJOS APSILANKYMO
BAZILIKA**

Kasmet kovo 25 dieną parapijiečiai lentvariečiai ir miesto svečiai su gėlėmis - žemės žydinčia Dievui giesme - skuba į Viešpaties Apreiškimo Švč. Mergelės Marijos bažnyčią, kur švenčiama Viešpaties Apreiškimo Švč.

Mergelei Marijai Iškilmė ir bažnyčios tituliniai Atlaidai.

Iškilingai švenčiama, kaip mergelei Marijai apsireiškė Dievo arkangelas Gabrieliūs ir pranešė Dievo Gailėstinumo žmonijai planą - iš Jos gims Atpirkėjas Jėzus. Iškilmės esmė: kaip Marija Dievui atsako „Taip“, taip ir tikintieji ne tik žodžiais, bet ir savo gyvenimu turi tarti Dievui „Taip“.

Italisku architektūros grožiu alsuojančioje Lentvario bažnyčioje svečias Kunigas aukoja iškilingas šv. Mišias, po kurių, jei leidžia oro sąlygos, aplink bažnyčią nusidriekia šventinė eucharistinė tikinčiųjų procesija. Tiek šv. Mišių metu, tiek po jų gieda kviestinis choras, sukuriantis maldingą šventinę atmosferą.

Tarp Lentvario ir Italijos miesto Milano daugiau kaip du tūkstančiai kilometrų, tačiau atstumas grafams Kristinai Marijai ir Vladislovui Tiškevičiams nebuvo kliūtis integruoti Italijos ir Milano architektūrinių elementų į Lentvario bažnyčią. Lentvario perlu vadinama Viešpaties Apreiškimo Švč. Mergelei Marijai bažnyčia pagal pirminį projektą turėjo būti Milano Santa Maria delle Grazie (Švč. M. Marijos Maloningosios) bazilikos kopija. Karai planus stipriai pakoregavo, todėl Lentvario bažnyčia turi tik panašumų su Bazilika Milane, prie kurios iki šiol saugomas Leonardo da Vinči paveikslas „Paskutinė Vakarienė“.

Italas popiežius Pijus XI atsiuntė šiai bažnyčiai palaiminimą ir XVII a.

sukurtą Nukryžiuotojo skulptūrą, kuri įmontuota virš altoriaus. Visas Lentvario bažnyčios dekoras vertas išskirtinio dėmesio. Ypatingu sgrafito būdu (visų pirma yra užtepamas kelių skirtingų spalvų tinkas, viršutiniame sluoksnyje išraižomas piešinys, o tuomet skutant tinką atsidendia apatiniuose sluoksniuose slypinčios spalvos) ir freskomis puoštos bažnyčios sienos – didelis išskirtinumas visoje Lietuvoje.

Viešpaties Apreiškimo Švč. Mergelei Marijai išskilmė Lentvaryje sutelkia lentvariečius ir atvykusius svečius bendrai maldai, susikaupimui ir padėkai. Tai diena, kai dėkojama Švč. Mergelei Marijai – Dievo malonių tarpininkei ir Dievui už viską, ką iš jo gavo ir ką į šventę atsinėš kiekvienas savo širdyje.

GAUTI NUODĖMIŲ ATLEIDIMĄ IR PATIRTI BENDRYSTĘ

**RENGINYS: VIEŠPATIES
APSIREIŠKIMO ŠV. MERGELEI
MARIJAI IR ŠV. BENEDIKTO
ATLAIDAI SENUOSIUOSE
TRAKUOSE**

DATA:

VIETA: SENIEJI TRAKAI

Senujų Trakų pasididžiavimas – neogotikos bruožų turinti, architektūros paminklų paskelbta Viešpaties Apreiškimo Švč. Mergelei Marijai ir Šv. Benedikto bažnyčia, įsikūrusi netoli pačių Trakų, netoli geležinkelio stoties esančiame kaime. Dabartinė bažnyčia atkurta dar XIX a. pabaigoje, kuomet techniko A. Mikulskio pasiūlytu projektu čia buvęs vienuolynas

buvo pertvarkytas į dabar esamus maldos namus. Patyrusi istorinių aplinkybių atneštų nuostolių 1921 m. bažnyčia buvo galutinai restauruota.

Kiekvieną vidurvasarį, karščiu alsuojantį liepos mėnesį, visi kraštiečiai ir atvykę svečiai kviečiami į iškilminguosius Šv. Benedikto ir škaplierinės atlaidus. Šv. Benediktas išgarsėjo savo stebuklais, ištvėringa kova su pagundomis. Šventasis tapo daugelio sričių globėju: žemdirbių, inžinierių ir architektų, chemikų, mokslievių ir kt. Jo užtarimo meldžiama prašant apsaugos nuo velnio pagundų. Vilniaus arkivyskupijoje Europos globėjui šv. Benediktui dedikuota ši vienintelė Senujų Trakų bažnyčia.

Šv. Benediktas su dvyne seserimi Scholastika gimė 480 m. Nursijos mieste,

turtingoje šeimoje. Romoje studijavo teisę ir literatūrą, tačiau greitai paliko šį miestą ir pasitraukė į atokesnes vietas. Ieškodamas artimesnio ryšio su Dievu apsigyveno Subiako oloje, vėliau pavadintoje Sacro Speco (Šventąja ola). Benediktas susilaukė daug pasekėjų. Subiako apylinkėse jis įkūrė 12 vienuolynų, kuriuose gyveno po dvylika vienuolių. Viduramžiais benediktinų vienuolynai paplito visoje Europoje. Šis religinio gyvenimo būdas buvo toks vaisingas, kad popiežius Paulius VI Benediktą paskelbė Europos globėju.

Senuosiuose Trakuose vykstančių atlaidų metu Šv. Mišias aukoja Trakų miesto ir Senujų Trakų parapijų kunigų bei kviestinių gretimų parapijų klebonai. Susirinkusieji gieda psalmes, Dievo garbinimo bei šlovinimo giesmes, kunigai

išskilmigai skaito aukos liturgiją bei vyksta tradicinė atnašų procesija. Pasibaigus bažnytinei atlaidų procesijai parapijiečiai ir šventės svečiai kviečiami susirinkti istorinėje Senujų Trakų Viešpaties Apreiškimo vienuolyno piliavietėje.

Visi kviečiami pasiklausyti specialiai šventei paruoštos muzikinės programos bei apsilankyti čia įsikūrusiuose meno dirbtuvėse, amatininkų mugėje. Mažiausieji šventės dalyviai taip pat nelieka pamiršti – jų laukia nuotaikingos pramogos ir linksmybės. Šventė sujungia visus – mažus ir didelius, jaunos ir senus – į vieną didelę, šiltą tikinčiųjų bendruomenę. Juk atlaidai didžiausia parapijos šventė, kurioje tikintieji gali gauti ne tik nuodėmių atleidimą, bet ir patirti bendrystę su Dievu, žmogumi bei pačiu savimi.

TRAKINIŲ ATLAIDAI IR STEBUKLINGAS TRAKŲ DIEVO MOTINOS PAVEIKSLAS

RENGINYS: TRAKINIŲ ATLAIDAI
DATA: RUGPJŪČIO 15 D.
VIETA: TRAKŲ ŠVČ. MERGELĖS
MARIJOS APSILANKYMO
BAZILIKA

Trimitai, patrankos, būgnai. Marijos vardo raidžių puošnūs triumfo vartai, du šimtai bajorų su nuogais kardais, brangakmeniais išpuoštas altorius, šimtai kunigų, būrys mal-dininkų ir nenutrūkstama malda – taip 1718 metais Trakuose vainikuotas Dievo Motinos paveikslas iš Romos atsiųstomis karūnomis. Trakų Madonai buvo suteiktas Ligonių užtarėjos vardas, o žmonės ją paskelbė Lietuvos

Didžiosios Kunigaikštystės globėja.

Kokia gi stebuklais garsėjančio paveikslo kilmės istorija? Kitoje Trakų Dievo Motinos paveikslo pusėje XVIII a. buvo užrašyta legenda apie jo kilmę. Joje pasakojama, kad Vytautui priėmus krikštą Bizantijos imperatorius Emanuelis II Paleologas padovanojo jam šv. Evangelisto Luko tapytą Marijos paveikslą, kuris kadaise padėjo jo pirmtakams nugalėti hunus ir persus. Trakuose esantis Marijos atvaizdas traukė ne tik dėl stebuklų, bet ir dėl to, kad priminė Vytautą ir jo didingus laikus. Prie paveikslo traukdavo melstis aukščiausieji valstybės valdovai, didikai, vartinės procesijų traukė iš įvairiausių vietų. Amžininkų liudijimuose, teigiama kad tuo metu, kai popiežiaus Klemenso XI

buvo prašoma vainikuoti šį atvaizdą, Romoje buvo daugiau kaip keturiasdešimt pasitikėjimo asmenų iš Lietuvos ir Lenkijos, kurie prisiekė apie šio paveikslą malonių tikrumą. Aštuonias dienas trukusios karūnavimo iškilmės davė pradžią Trakinių atlaidams, kuriuos švenčiame ir šiandien.

Šių atlaidų metu prisimenama istorija, prašoma užtarimo ir sveikatos ligoniams. Kasmet organizuojamas 35 km jaunimo pilgriminis žygis Aušros Vartai – Lentvaris – Trakai, prie kurio prisijungia tikintieji iš visos Lietuvos. Pilgriminė kelionė nuo Aušros Vartų Gailestingumo Motinos šventovės į Trakų Dievo Motinos, Lietuvos Globėjos, šventovę turi galias tradicijas.

Pirmą kelionę iš Vilniaus į Trakus 1604 m. surengė Vilniaus vyskupas Benediktas Vaina ir Trakų klebonas, savo maldose prašydami Dievo Motinos užtarimo, kad ši atitolintų krašte siautėjantį badą ir marą. Amžininkai liudija, jog visą kelią, vyskupas B. Vaina ėjo basas ir kas mylią procesija sustodavo maldai. Maras nustojo siautėjęs, o ši pirmoji kelionė davė pradžią maldininkų žygiams.

Trakinių atlaidai visuomet buvo reikšmingas įvykis visiems Trakų ir gretimų parapijų gyventojams. Dabar vykstantys atlaidai trunka visą savaitę, kurie ilgainiui tampa vis svarbesni visiems Lietuvos katalikams, nes tai yra dvasinis ir istorinis paveldas.

